

Z. PRICA, *Savijači čelika*. Beograd, Muzej savremene umetnosti

LIT.: P. Kolendić, *Stube na crkvi Sv. Ivana u Šibeniku*, *Starinar* (Beograd), 1922. — C. Fisković, *Zadarski majstori*, Split 1959, str. 24–25. — M. Montani, *Juraj Dalmatinac i njegov krug*, Zagreb 1967, str. 26–29, 46. — I. Fisković, *Neki vidovi umjetničkog rada Jurja Dalmatinca u Šibeniku i Splitu*, *Radovi HIJZ*, 1981, 27–28, str. 118. D. Kt.

PRICA, Vesna, fotografkinja (Zagreb, 15. III. 1947 — 19. V. 1996). Započela studij prava i filozofije u Zagrebu, ali se odlučuje za fotografsko zanimanje. God. 1969. radi u ateljeu T. Dapca a 1971. F. Vodopivca. Snimila nekoliko ciklusa fotografija s temama prirode (*Lagune*, 1971–88), zanata (*Staklari samoborski*, 1973) i portreta (*Osječani u Samoboru*, 1992). Samostalno izlagala u Zagrebu, Samoboru, Pečuhu, Osijeku, Vinkovcima i Čakovcu.

PRICA, Zlatko, slikar (Pečuh, 26. VI. 1916). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1940 (Lj. Babić). Član grupe »Mart« od 1957, jedan je od utemeljitelja Galerije »Forum« (1969), član HAZU od 1988.

Radi u različitim tehnikama (crtež, grafika, akvarel, gvaš, ulje, vitraj mozaik, fresko). U tonski suzdržani realizam zagrebačke škole uoči II. svj. r. već svojim prvim nastupom unosi nove naglaske. Oni su vidljivi u naglašenu zanimanju za subjektivnu organizaciju prostora, za monumentalnu kompoziciju i sumarni pristup motivu, u individualnije ugođenoj paleti i snažnijoj ulozi svjetla (*Slamnatí šešir*, 1939; *Zimski pejzaž*, 1940). Rat ga prekida u razrađivanju slikarskih problema. U logoru crta likove i logorske prizore, iz čega je 1947. proizašla grafička mapa *Ljudi iz logora Danica*. God. 1944. ilustrira poemu *Jama* I. G. Kovačića (s E. Murtićem).

Poslije 1945. slika tada aktualne sadržaje (*Pogreb pionira*, 1946), ali i neutralne motive (prizori iz obiteljskoga života, portreti, pejzaži), postupno razrađujući svoj osobni izraz. U toj težnji prema autentičnome stilu odlučujuće je suočenje s freskama Ajante za vrijeme boravka u Indiji (1952). Plod je toga ciklusa *Motivi iz Indije* kao i začetak tzv. samoborske faze. Izraz u tome razdoblju oplošnjuje, nestaje iluzija prostora, plastičnost oblika se reducira na geometrizirane obrise, boja postaje čista i intenzivna (*Dvije pastirice*, 1953; *Žena s košarom*, 1955; *Crvena ograda*, 1956). U djelima samoborskoga ciklusa (1954) približava se apstraktnome lik.

Z. PRICA, *Kupačice iz Lanterne*

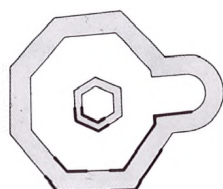
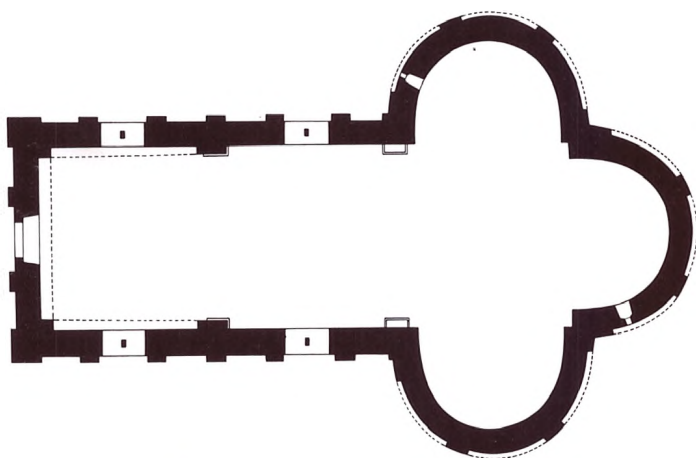

PRIDRAGA, crkva Sv. Martina (prije uništenja)

jeziku, zadržavajući mogućnost komunikativnosti svojega slikarstva kroz arhetipsku simboliku figura i predmeta, te kroz vezanost uz ambijent. U supstratu izraza nalazi se poetski doživljaj svijeta, a u duhovnoj nadgradnji slike su sadržaji puni simbolike (*Savijači čelika*, 1957; ciklus *Plodovi zemlje*, 1956/60). U djelima iz 60-ih godina ritam plastičnih elemenata postaje dominantna izraza; crtež prebacuje u slojevito građene grafizme dinamičnih suglasja pravocrtanoga i kružnoga, konveksnoga i konkavnoga, a boja gubi značaj opisnosti i postaje izražajnim sredstvom u izgradnji apstraktnoga prostora slike (*Crvena polja*, 1964; *Ljeto*, 1965). Sedamdesetih godina nastavlja s kontrapunktiranjem silnica i kromatskih zona u koherentnoj poetici, emotivno ispunjenoj doživljavanjem egzistencijalnih neizvjesnosti. Snažan dodir s prirodom u *Tarskome ciklusu* (poslije 1966) postupno vraća Pricu antropomorfnim predodžbama, a u mnogobrojnim djelima vidljiv je nov, alegorijski odnos figure i krajolika (*Razgovor s Afroditom*, 1982; *Jedriličar*, 1988; *Ljeto u Valetti*, 1991). Posljednjih je godina Prica osobito obogatio svoj grafički opus, a s E. Murtićem ponovno je ilustrirao Goranovu *Jamu* 1983. Tematski ciklus *Opatijski kišobrani*, jarkih kromatskih obilježja, što ga je započeo 1992, povratak je prisnomu lirskom klasičnom slikarstvu (*Djevojke u žutom*, 1993). — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Beogradu, New Delhiju, São Paulu, Veneciji, Londonu, Beču, Ljubljani, Pečuhu, Splitu, Zadru, Berlinu, Milanu, Bologni, Firenci.

LIT.: G. Caradente, Zlatko Prica (katalog), Venezia 1956. — D. Šepić, Zlatko Prica, Zagreb 1958. — Z. Kržišnik, Zlatko Prica (katalog), Ljubljana 1962. — M. de Micheli, Zlatko Prica — opera grafica, Milano 1970. — D. Schneider, Zlatko Prica 1947–1974 (katalog), Zagreb 1974. — M. Valsecchi i C. Marsan, Prica, Milano 1975. — V. Maleković, Zlatko Prica — Tarski ciklus (katalog), Zagreb 1982. — K. Prijatelj i I. Šimat Banov, Zlatko Prica (katalog), Zagreb 1989. — J. Šimat Banov, Prica (katalog), Varaždin 1992. — M. Baričević, Zlatko Prica, Pohvale ljepoti (katalog), Varaždin 1994. — I. Šimat Banov, Zlatko Prica, Zagreb 1996.

Z. Ton. i R.

PRIDRAGA, tloert crkve Sv. Martina i krstionice

PRIDRAGA, selo u S Dalmaciji, između Novigrada i Karina; u sr. vijeku *Sutmartindol*. Crkva Sv. Martina, sagrađena u V. ili VI. st., bila je očuvana u izvornu obliku do agresije na Hrvatsku (1991–92), kada je teško oštećena. To je jednobrodna građevina s trikonhalnim svetištem; uz crkvu su nađeni ostaci osmerostrane krstionice. Nedaleko od nje su ruševine šesterolisne starohrv. crkve Sv. Mihovila, sagrađene na ostacima ant. građevine (ladanjska vila). Iz crkve su vrijedni ostaci kamenoga namještaja iz IX. st. Podalje na glavici Goričina otkrivena je starohrv. nekropola.

LIT.: S. Gunjača, Muzej hrvatskih starina od Oslobođenja do danas, SHP, 1952. — Isti, Srednjovjekovni Dolac kod Novigrada, ibid., 1963. — I. Petricoli, Reljef konjanika iz Pridrage, Diadora, 1975, 8. — T. Marasović, Graditeljstvo starohrvatskog doba u Dalmaciji, Split 1994.

I. Pet.

PRIDVORJE, selo u Konavlima; u doba Dubrovačke Republike glavno naselje područja. U XV. st. sagrađeni su Knežev dvor te franjevački samostan s klaustrom. U samostanskoj crkvi Sv. Vlahu, izrazitom primjeru kasnoantičke arhitekture J Hrvatske, čuva se gotički drveni križ s otoka Dakse. Uz crkvu Sv. Srđa nalazi se nekoliko stećaka, od kojih se ističe onaj s reljefom konjanika. Tu je nađen i ulomak sjekire iz neolitika. — Selo je oštećeno u domovinske ratu 1991–92, a slike C. Medovića su pokradene.

R.

PRIJATELJ, Kruno, povjesničar umjetnosti (Split, 1. VII. 1922). Diplomirao je 1946. i doktorirao 1947 (*Barok u Splitu*) na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. U Splitu je bio kustos Arheološkoga muzeja

KRUNO PRIJATELJ

(1944–50), direktor Galerije umjetnina (1950–79) te redoviti profesor splitskoga odjela zadarskoga Filozofskog fakulteta (1979–91); od 1972. honorarni je profesor Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. — Proučava hrv. umjetnost od antike do XX. st., poglavito dalm. slikarstvo. Sustavno je istražio i tumačio neobrađena poglavlja povijesti umjetnosti u Dalmaciji: dalm. slikarsku školu XIV–XVI. st., manirizam, barok, umjetnost XIX. st.; renesansne i barokne umjetnike iz Dalmacije koji su djelovali izvan domovine te djela stranih majstora XIV–XIX. st. u Dalmaciji i Istri. Otkrio je mnoge umjetnine, riješio mnogobrojna atributivna pitanja i uspostavio važne umjetničke opuse (Blaž Jurjev) i odredio im mjesto u hrv. povijesti umjetnosti. Njegovi sintezni pregledi (*Barok u Dalmaciji*), monografije i rasprave, utemeljeni na podrobnju poznavanju pojedinačnih djela, donose precizne stilske raščelambe i vrednovanja. Svojim je raspravama u stranim časopisima i knjigama popularizirao stare dalm. majstore u međunarodnim krugovima. Vrednovao je i hrv. moderne majstore (E. Vidović, I. Job, J. Plančić) te predstavljao javnosti mlade slikare i kipare. Autor je postava splitske Galerije umjetnina te mnogobrojnih izložaba i kataloga. Znatno je unaprijedio razvitak hrv. povijesti umjetnosti i obogatio umj. inventar Dalmacije, poglavito barokni; poticao je znanstvenoistraživački i restauratorski rad i odgojio generacije povjesničara umjetnosti. — Član je HAZU (od 1968), Akademije lijepih umjetnosti (od 1966), Ateneo veneto (od 1986) i Instituta za znanost, književnost i umjetnost (od 1986) u Veneciji. U čast 70. godišnjice njegova života izdan je 1992. *Prijatelj zbornik* u dva sveska.

BIBL.: *Barok u Splitu*, Split 1947; *Albanski umjetnik Andrija Aleš u Splitu i u Rabu*, Split 1948 (s C. Fiskovićem); *Slikari XVI. i XVIII. stoljeća u Dubrovniku*, SHP, 1949, 1;